

Ecologische beoordeling stikstofdepositie Ootmarsum

6 juni 2021

Kenmerk R001-1281664-V01

Verantwoording

Titel	Ecologische beoordeling stikstofdepositie Ootmarsum
Opdrachtgever	Noaberkracht Dinkelland Tubbergen
Projectleider	Frank Aarts
Auteur(s)	Violeta Onland en Yasmin Hall
Tweede lezer	Wendy Liefting
Uitvoering meet- en inspectiewerk	Niet van toepassing
Projectnummer	1281664
Aantal pagina's	29
Datum	6 juni 2021
Handtekening	

Colofon

TAUW bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Doel	4
1.2	Te beschouwen onderdelen Wnb	4
1.3	Uitgangspunten	4
2	Huidige situatie en beoogde ontwikkeling	5
2.1	Huidige situatie.....	5
2.2	Beoogde ontwikkeling	5
3	Wettelijk kader	6
3.1	Wet natuurbescherming	6
3.2	Beschermingsregime Natura 2000 bij plannen	6
4	Ecologische beoordeling stikstof	7
4.1	Inleiding.....	7
4.2	Werkwijze.....	7
4.3	Projectbijdrage	8
4.3.1	Inleiding.....	8
4.3.2	Niet en naderend overbelaste situaties.....	9
4.3.3	Algemene effectbeoordeling stikstofdepositie.....	10
4.3.4	Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	12
4.3.5	Natura 2000-gebied Springendal & Dal van de Mosbeek	22
5	Conclusie.....	27
6	Literatuur	28

1 Inleiding

1.1 Doel

In opdracht van Noaberkracht Dinkelland Tubbergen onderzoekt TAUW de effecten van de beoogde bestemmingsplanwijziging 'Ootmarsum, Brookhuis Noordwest' op Natura 2000-gebieden. In het huidige bestemmingsplan worden 24 woningen toegestaan (deze zijn nog niet gerealiseerd). Er wordt nu een aangepast bestemmingsplan ontwikkeld waarmee maximaal 22 woningen gerealiseerd kunnen worden; dit betreft een afname van 2 woningen ten opzichte van het huidige bestemmingsplan.

De beoogde ontwikkeling kan alleen doorgaan indien deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen worden verleend. In voorliggende rapportage worden uitsluitend de effecten van de beoogde activiteit op Natura 2000-gebieden beschouwd. De rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met het onderdeel gebiedenbescherming van de Wet natuurbescherming (Wnb)?
- Zijn maatregelen en/of een vergunning benodigd?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Te beschouwen onderdelen Wnb

Voorliggende rapportage beschouwd de effecten van het beoogd voornemen op Natura 2000-gebieden. Daarnaast heeft de beoogde activiteit mogelijk effect op beschermde soorten. Deze dienen onderzocht te worden. Planologische beschermingsregimes zoals het Natuurnetwerk Nederland (NNN) zijn niet van toepassing aangezien het plangebied niet binnen een planologisch beschermingsregime zoals het NNN gelegen is. Het onderdeel houtopstanden is ook niet van toepassing aangezien het plangebied binnen de bebouwde kom houtopstanden gelegen is.

1.3 Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zijn van toepassing op voorliggende rapportage:

- Voor de effectbeoordeling van de aanlegfase is gebruik gemaakt van de AERIUS berekening waarin de realisatie van 22 nieuwe woningen over de maximale 20 maanden is opgenomen.
- Voor de effectbeoordeling van de gebruiksfase is de AERIUS berekening gebruikt waarin worst-case is uitgegaan van de realisatie van uitsluitend vrijstaande woningen, waarbij de hoogste verkeersaantrekkende werking wordt verwacht.

2 Huidige situatie en beoogde ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit momenteel uit een braakliggend terrein in het zuiden van Ootmarsum, en wordt omsloten door een nieuwbouwwijk.

Figuur 2.1 Plangebied Ootmarsum

2.2 Beoogde ontwikkeling

In het huidige bestemmingsplan worden 24 woningen toegestaan (deze zijn nog niet gerealiseerd). Er wordt nu een aangepast bestemmingsplan ontwikkeld waarmee maximaal 22 woningen gerealiseerd kunnen worden; dit betreft een afname van 2 woningen ten opzichte van het huidige bestemmingsplan. De aanleg zal maximaal 20 maanden duren. De aanleg zal worden uitgevoerd in het 2021/2022.

3 Wettelijk kader

3.1 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna: 'Wnb') is het wettelijke stelsel voor natuurbescherming van gebieden, soorten en houtopstanden. Het beschermingsregime gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat de genoemde verbodsbepalingen in de Wnb altijd gelden. Het afwijken hiervan is alleen onder voorwaarden toegestaan. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Overijssel is het bevoegd gezag door middel van een vergunning.

3.2 Beschermingsregime Natura 2000 bij plannen

Een plan kan alleen worden vastgesteld indien er afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten geen sprake is van significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Dat vloeit voort uit artikel 2.7, eerste lid van de Wnb.

1. Een bestuursorgaan stelt een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vast indien is voldaan aan artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid.

Plannen kunnen alleen worden vastgesteld indien er geen gevolgen zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000-gebieden. In deze voortoets wordt dan ook nagegaan óf de beoogde ontwikkeling gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden, en zo ja welke gevolgen.

Indien (significante) gevolgen niet op voorhand kunnen worden uitgesloten dient op basis van artikel 2.8, eerste lid, een passende beoordeling te worden gemaakt van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelen voor dat gebied. Een plan mag dan uitsluitend worden vastgesteld indien uit de passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat er geen sprake is van (significante) gevolgen.

Wanneer (significante) gevolgen op voorhand kunnen worden uitgesloten kan het plan worden vastgesteld. Een passende beoordeling is in dat geval niet benodigd.

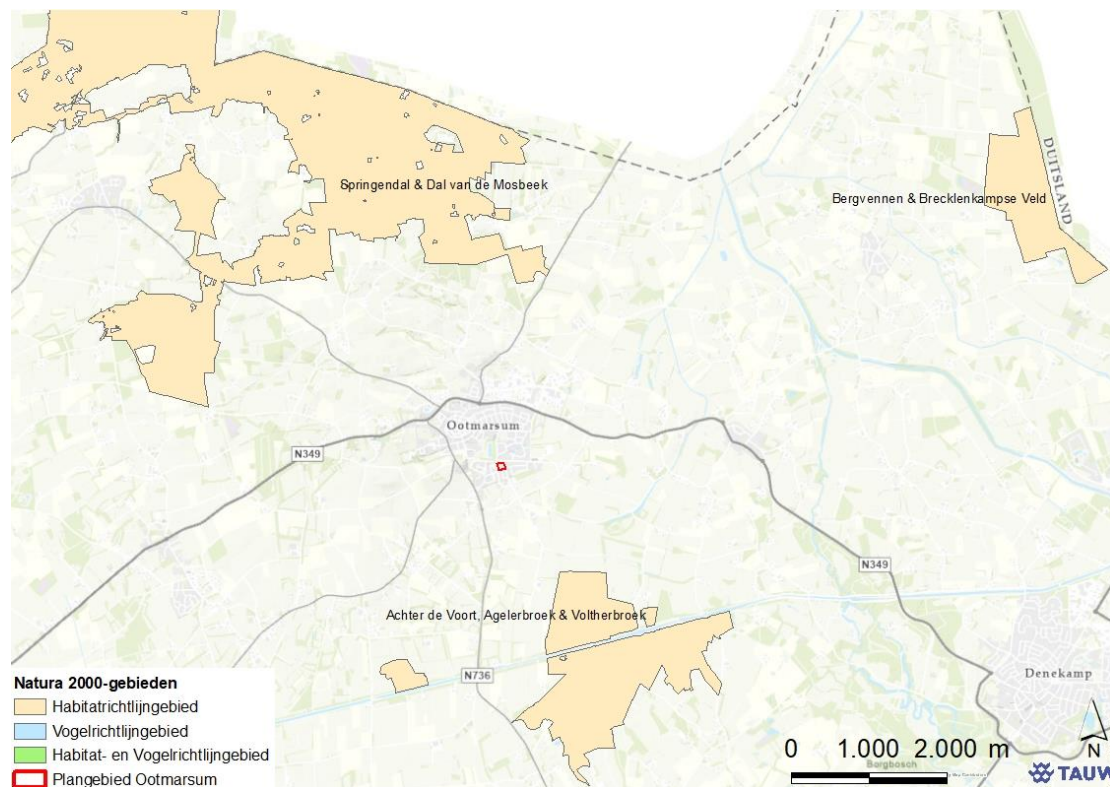
Deze ecologische beoordeling ('voortoets') heeft als doel te bepalen of een passende beoordeling noodzakelijk is.

4 Ecologische beoordeling stikstof

4.1 Inleiding

In de omgeving van het plangebied zijn drie Natura 2000-gebieden aanwezig (zie figuur 4.1), te weten:

- Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek gelegen op 1,5 kilometer afstand
- Springendal & Dal van de Mosbeek gelegen op 2,3 kilometer afstand
- Bergvennen & Brecklenkampse Veld gelegen op 7,0 kilometer afstand

Figuur 4.1 Plangebied met omliggende Natura 2000-gebieden

Deze Natura 2000-gebieden liggen op een dusdanige afstand dat alleen storingsfactoren met een reikwijdte groter dan een kilometer hier effecten *kunnen* hebben. Van de diverse storingsfactoren zijn dat als gevolg van deze activiteit uitsluitend stikstofemissies naar de lucht. Als gevolg van de afstand tot Natura 2000-gebieden in combinatie met de aard van de werkzaamheden zijn effecten anders dan door stikstofdepositie op voorhand uitgesloten.

4.2 Werkwijze

Op basis van de stikstofberekening, uitgevoerd in AERIUS 2020, zijn de locaties waar sprake is van een toename van stikstofdepositie in beeld gebracht. Hierbij worden de relevante instandhoudingsdoelen beschouwd. Onder relevante instandhoudingsdoelen worden de instandhoudingsdoelen verstaan die gevoelig zijn voor stikstofdepositie en waar ook sprake is van

een toename van stikstofdepositie als gevolg van het beoogd voornemen. Habitattypen en leefgebieden van soorten die niet stikstofgevoelig zijn of waar geen toename is berekend worden als niet relevant beschouwd en niet verder in de beoordeling betrokken.

In de beoordeling zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- Algemene beschrijving van het habitatype of leefgebied
- Instandhoudingsdoelstelling
- Locatie en omvang depositie
- Kritische depositiewaarde en achtergronddepositie
- Trends
- Analyse sturende factoren
- Conclusie

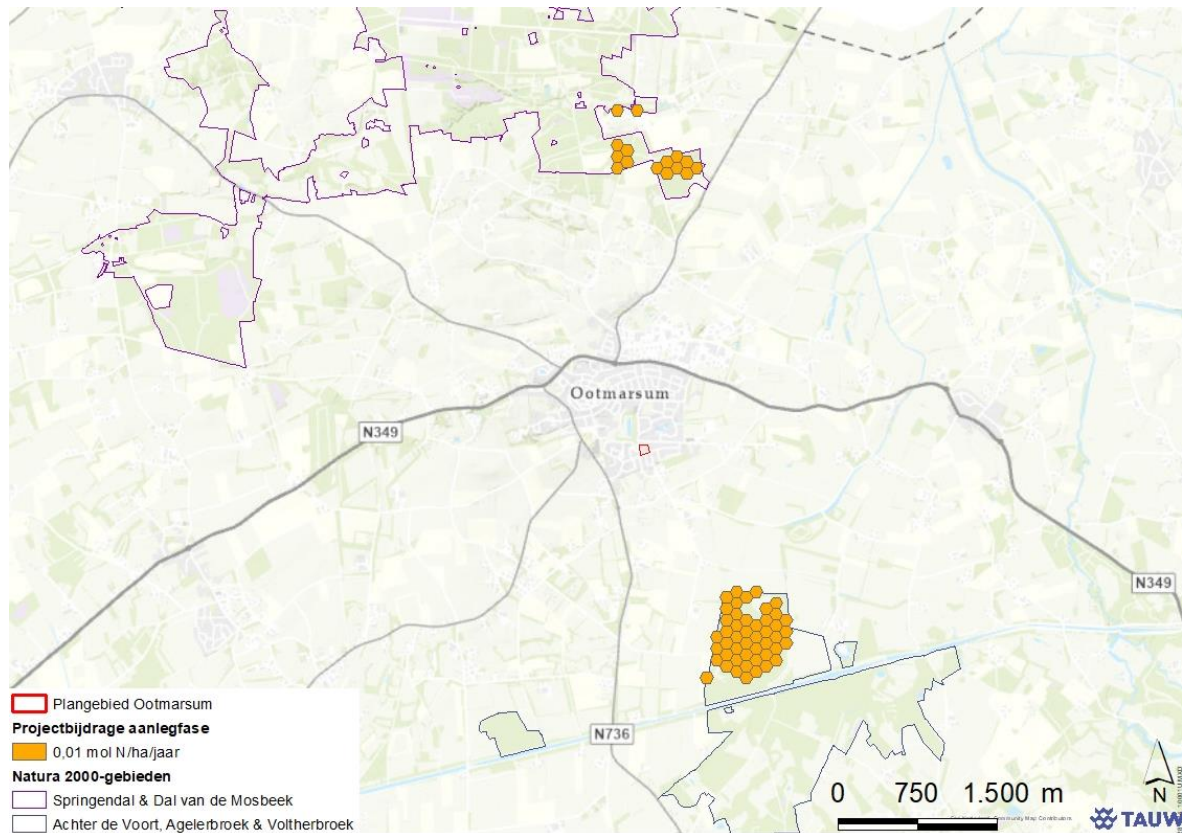
4.3 Projectbijdrage

4.3.1 Inleiding

Uit de AERIUS berekening blijkt dat als gevolg van de beoogde ontwikkeling in de aanlegfase sprake is van een tijdelijke toename van stikstofdepositie in twee Natura 2000-gebieden. Dit betreft Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek en Springendal en Dal van de Mosbeek. In beide Natura 2000-gebieden zijn uitsluitend aangewezen als Habitatrichtlijngebied. De resultaten van de AERIUS berekening zijn weergegeven in tabel 4.1 en figuur 4.2.

Tabel 4.1 Projectbijdrage als gevolg van de beoogde ontwikkeling op Natura 2000-gebieden

Habitatype	Maximale depositie (mol/ha/jaar)	Oppervlak (ha)	Relevante HR-soorten (o.b.v. gebiedsanalyse)
Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek			
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	20,0	Zeggekorfslak
H6410 Blauwgraslanden	0,01	0,8	-
H3130 Zwakgebufferde vennen	0,01	0,2	-
Natura 2000-gebied Springendal & Dal van de Mosbeek			
H4030 Droge heiden	0,01	2,0	-
H5130 Jeneverbesstruwelen	0,01	0,2	-

Figuur 4.2 Projectbijdrage aanlegfase op Natura 2000-gebied Springendal & Dal van de Mosbeek en Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek

4.3.2 Niet en naderend overbelaste situaties

De beoordeling van effect (zowel op zichzelf als cumulatief) is ingeval van een onderbelaste situatie alleen relevant indien de achtergronddepositie inclusief projecteffect (vermeerderd met eventuele cumulatieve effecten van alle vergunde/vastgestelde, maar nog niet gerealiseerde plannen/projecten), alsnog kan leiden tot een overbelaste situatie. AERIUS Calculator maakt onderscheid tussen hexagonen met een (naderende) overbelasting en hexagonen zonder overbelasting. Voor die *naderende* overbelasting wordt een bandbreedte van 70 mol N/ha/jaar onder de KDW¹ aangehouden. Deze bandbreedte is ruim voldoende om een eventuele verhoging van de ADW² door cumulatie met andere plannen/projecten op te vangen. Dit betekent dat ingeval van een onderbelaste situatie een projecteffect op zichzelf én in cumulatie met andere plannen/projecten gezien de zeer tijdelijke en relatief lage depositiebijdragen niet tot significante gevolgen kan leiden. Ook niet als de ADW in combinatie met het projecteffect dicht bij de KDW zit. Als gevolg daarvan is in de ecologische beoordeling een effect op een onderbelaste situatie ook als zodanig beoordeeld. Nadere ecologische onderbouwing is hierbij niet noodzakelijk omdat er geen reële kans is dat de KDW overschreden zou worden.

¹ KDW: Kritische depositiewaarde

² ADW: Achtergrond depositiewaarde, dat wil zeggen de reeds bestaande depositie door andere stikstofemissies

4.3.3 Algemene effectbeoordeling stikstofdepositie

4.3.3.1 Inleiding

Stikstof is een belangrijke voedselbron voor planten, echter door een overmaat aan stikstof kunnen vegetaties veranderen door vermisting en verzuring. Planten als brandnetels en grassen profiteren van veel stikstof en overwoekeren andere planten. Hierdoor kunnen bijzondere voedselarme vegetaties verruigen en kenmerkende (zeldzame) plantensoorten verdwijnen.

Daardoor kunnen ook insecten verdwijnen wat weer schadelijk kan zijn voor vogels die op insecten jagen. De stikstofdepositie kan bestaan uit stikstofoxiden (NO_x) en ammoniak (NH₃). Waarbij stikstofoxiden vooral door verkeer en industrie wordt uitgestoten en de ammoniak met name bij veehouderijen vandaan komt. Er kan een verschil zijn in effecten door stikstofoxiden en door ammoniak. Beide kunnen leiden tot vermisting, vooral de ammoniak leidt tot een verzuring.

4.3.3.2 Kleine eenmalige deposities

In de aanlegfase van een project wordt materieel ingezet dat slechts tijdelijk stikstofemissie veroorzaakt. In een publicatie van BIJ12 wordt gesteld dat middels een voortoets kan worden onderbouwd dat bij kleine, tijdelijke deposities zowel op zichzelf als in cumulatie op voorhand geen sprake zal zijn van significant negatieve effecten. Uitgangspunt hierbij is dat de aanlegfase kleiner of gelijk aan 0,05 mol/ha/jaar gedurende maximaal twee jaar duurt, of equivalent hiervan (BIJ12, 2021).

In dit project is sprake van een aanlegfase van circa 20 maanden, minder dan 2 jaar dus. De maximale depositie betreft 0,01 mol/ha/jaar in het maatgevende jaar. Bij een dergelijke depositie gedurende twee jaar is sprake van een kleine tijdelijke depositie als bedoeld in de publicatie van BIJ12. Voor dergelijke situaties wordt op dit moment door de bevoegde gezagen voor de vergunningverlening (in dit geval provincie Overijssel) als beleidsuitgangspunt gehanteerd dat geen vergunning noodzakelijk is.

4.3.3.3 Kritische depositiewaarde

Natura 2000-gebieden hebben instandhoudingsdoelen voor habitattypen en soorten. Voor alle habitattypen en leefgebieden van soorten zijn kritische depositiewaarden (KDW) opgesteld. Atmosferische stikstofdepositie kan leiden tot verzuring en vermisting van habitattypen wanneer deze boven de kritische depositiewaarde komt.

Een kritisch depositieniveau is gedefinieerd als de maximaal toelaatbare hoeveelheid atmosferische depositie waarbij, volgens de huidige wetenschappelijke kennis, negatieve effecten op de structuur en de functies van ecosystemen niet optreden (Compendium voor de leefomgeving, 2013). Wanneer de atmosferische depositie hoger is dan de kritische depositiewaarde van het habitatype of het leefgebied van Habitat- of Vogelrichtlijnsoorten bestaat een risico op een significant negatief effect, waardoor geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen mogelijk niet duurzaam kunnen worden gerealiseerd.

De KDW is in Van Dobben et. al (2012) primair uitgedrukt in (hele) kilogrammen stikstof per hectare per jaar (N/ha/j). In internationale wetenschappelijke publicaties worden kritische depositiewaarden veelal beschreven in de vorm van ranges (bandbreedtes). Deze ranges beschrijven enerzijds de variatie in kritische depositiewaarden als gevolg van verschillen in gevoeligheid binnen een ecosysteem, anderzijds beschrijven zij de betrouwbaarheidsmarges als gevolg van methodische onzekerheden. Van Dobben heeft de KDW gepreciseerd naar een concrete waarde per N2000-habitatype.

Daarbij wordt aangegeven dat de kritische depositiewaarden met een onzekerheidsmarge van minimaal 1 kg moeten worden gehanteerd, deze waarden zijn vastgesteld binnen marges van ± 5 kg N/ha/j (Cunha et al. 2002).

Omdat vaak gebruik wordt gemaakt van mol-eenheid, zijn de kilogrammen omgerekend naar hele mol (1kg N = 71,43 mol N). Gelet hierop zijn er ecologisch gezien binnen deze marges geen aantoonbare verschillen in de kwaliteit van een habitat bij verschillen in depositie die kleiner zijn dan 1 kilogram per hectare per jaar, hetgeen ongeveer gelijk staat aan een depositie van 70 mol N per hectare per jaar.

4.3.3.4 Relevante stikstofbijdrage

Om daadwerkelijk tot een kwaliteitsverlies van habitattypen te komen is een grote of langdurige stikstofdepositiebijdrage nodig. Voor stikstofdepositie geldt dat het accumuleert in het systeem en dat ook kleine hoeveelheden die lange tijd deponeren kunnen leiden tot een accumulatie met alle gevolgen van dien. Een ecologische verandering is echter pas waarneembaar als een aanzienlijke hoeveelheid gedurende meerdere jaren (langdurig) accumuleert in het systeem.

Pas in geval van een *relevante* blijvende stikstofdepositiebijdrage treden na tientallen jaren ecologische effecten in de vorm van kwaliteitsverlies en uiteindelijk areaalverlies op. Dit speelt zich, afhankelijk van de gevoeligheid van een habitatype, af in een periode van 10-20 jaar (zie tabel 4.2). Hierbij is geen rekening gehouden met het huidige reguliere beheer om de habitattypen in stand te houden.

Tabel 4.2 Indeling van gevoeligheidsklassen voor habitattypen en tijdsfad voor daadwerkelijk areaalverlies van een habitatype als gevolg van kwaliteitsverlies door stikstofdepositie³

Gevoeligheidsklasse	KDW		Habitattypen voorbeelden	Tijdsfad daadwerkelijk verlies habitatype (uitgezonderd gebufferde typen*)
	(mol N/ha/j)	(kg N/ha/j)		
uiterst gevoelig	<1000	6-15 kg	Zwakgebufferde en zure vennen, zandverstuivingen, heischrale graslanden, actieve hoogvenen	10 jaar
zeer gevoelig	1000-1500	15 -21 kg	Droge en vochtige heidetypen, jeneverbesstruwelen, oude eikenbossen, Blauwgraslanden, kalkmoerassen pioniervegetaties, beuken-eikenbossen, Stroomdal- en glanshaverhooilanden.	12,5 jaar
gevoelig	1500-2000	21-28 kg	Beekbegeleidende bossen	15 jaar

³ Conform Goderie R. en K. Vertegaal (2020), Achtergrondnotitie actualiseren StikstofEffectvoorspellingsModel (SEM 3.1)

matig gevoelig	>2000	> 28 kg	Beken en rivieren met waterplanten, meren met krabbenscheer, essen-iepenbossen, kranwierwateren	20 jaar
----------------	-------	---------	---	---------

* Bij gebufferde habitattypen (gebufferde vennen, heischrale graslanden, blauwgraslanden, kranwierwateren, meren met krabbenscheer) is geen sprake van een gradueel kwaliteitsverlies maar van een 'plotselinge' omslag sterk afhankelijk van de lokale situatie (o.a. mate van buffering)⁵

Zolang van een plan of project geen sprake is van een langdurige relevante (dat is in ieder geval meerdere molen gedurende meerdere jaren) stikstofdepositiebijdrage, treden er geen wijzigingen in de standplaatsfactoren en de vegetatie in het veld op waardoor de kwaliteit van habitats kunnen worden beïnvloed. Significant negatieve gevolgen van zeer kleine tijdelijke bijdragen zijn daarmee op voorhand uit te sluiten.

4.3.3.5 Natuurlijke fluctuaties in depositie

De daadwerkelijke depositie van stikstof in een specifiek jaar wordt sterk bepaald door meteorologische fluctuaties in windsnelheden, windrichtingen en neerslaghoeveelheden die in het betreffende jaar optreden. In het achtergrondrapport bij de grootschalige concentratie- en depositiekaarten van Nederland is door RIVM/PBL aangegeven dat er sprake is van natuurlijke fluctuaties van de daadwerkelijke depositie van ongeveer 10 % ten opzichte van de gemiddelde achtergronddepositie (RIVM, 2013). De achtergronddepositie voor het deel in de Natura 2000-gebieden waar een toename in depositie is berekend ligt op gemiddeld 1.600 mol N/ha/jaar (AERIUS 2020). Hier zijn dus natuurlijke fluctuaties in depositie in de orde van grootte van 160 mol N/ha/jaar of meer ten opzichte van de achtergronddepositie, dus 320 mol N/ha/jaar in totaal. Ook in dit opzicht is een tijdelijke depositie van 0,02 mol verwaarloosbaar.

4.3.3.6 Conclusies algemene effectenanalyse stikstof

Een tijdelijke kleine depositiebijdrage valt al snel weg tegen de natuurlijke fluctuaties in de feitelijke depositie en de ranges in gevoeligheid van habitats en leefgebieden van soorten. Daarmee zijn tijdelijke effecten daarmee op zichzelf beschouwd geen relevant risico voor het optreden van ongewenste ecologische effecten. Er dient echter bij kleine effecten rekening te worden gehouden met de mogelijkheid van cumulatie. Cumulatief kan immers wel sprake zijn van een risico op relevante effecten. Echter, bij zeer kleine tijdelijke depositietoenames kleiner dan 0,02 mol N/ha/jaar is ook dat risico verwaarloosbaar. Desalniettemin wordt hierna voor de relevante Natura 2000-gebieden onderzocht of het risico op effecten daadwerkelijk is uitgesloten.

4.3.4 Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek

4.3.4.1 Natuurwaarden

Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek zijn drie loofbosgebieden in Twente die in een laagte liggen tussen twee stuwwallen. Aan de zuidzijde bevindt zich de stuwwal van Oldenzaal en aan de noordzijde de stuwwal van Ootmarsum. Het gebied wordt doorsneden door het kanaal Almelo-Nordhorn en een aantal, grotendeels gegraven beken zoals de Tilligterbeek, Roelinksbeek, Voltherbeek en Peiingsbeek (Provincie Overijssel 2016). Agelerbroek en

Voltherbroek zijn twee deelgebieden die vlak bij elkaar en in de nabijheid van het project liggen. Het deelgebied Achter de voort ligt water verder naar westen langs het kanaal (Provincie Overijssel, 2017a). Door de hoge grondwaterstand, de plaatselijke aanwezigheid van kalkrijk leem in de ondergrond en door kwel van bufferend basenrijk grondwater en overgangen naar basenarme dekzandkoppen zijn deze gebieden van oudsher zeer soortenrijk.

Agelerbroek en Voltherbroek zijn van oorsprong kwelgebieden en bestonden tot de jaren 30 grotendeels uit moeras met grote zeggevegetatie. De gebieden werden gebruikt als hooiland op de plaatsen waar deze verlaten werden is er elzenbroekbos ontstaan. Naast elzenbroekbos bevat Voltherbroek nog vochtige bossen en enkele natte schraallanden en graslandpercelen en poelen. In en rond de diverse poelen komen Kamsalamanders en boomkijkers voor. In Agelerbroek komt vooral het elzenbroekbos voor met daarin enkele graslandjes, moerassen en een ven (Provincie Overijssel, 2017a).

Belangrijke knelpunten voor het Natura 2000-gebied zijn:

- Verdroging (met als gevolg afname van kwel van basenrijkgrondwater naar de wortelzone, inklinken van veen en uitloging van basen in de bodemtoplaag)
- Verzuring (door verdroging, afname basenrijkkwelwater waardoor ook de invloed van zuur neerslagwater groter wordt en accumulatie van zure strooisellagen)
- Hoge voedselrijkdom beekwater (Provincie Overijssel, 2017a).

4.3.4.2 H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)

Algemene omschrijving

De bossen van dit habitatsubtype komen vooral voor op standplaatsen in beekdalen en laaggelegen delen van hogere zandgronden die onder invloed staan van overstromend beekwater en/of grondwater uit de hoger gelegen gebieden. Door dit water zijn de standplaatsen relatief rijk aan basen en nutriënten. De verschijningsvorm van deze bossen loopt zeer uiteen, maar ze bezitten allen een typische ondergroei met een bijzonder uitbundig voorjaarsaspect.

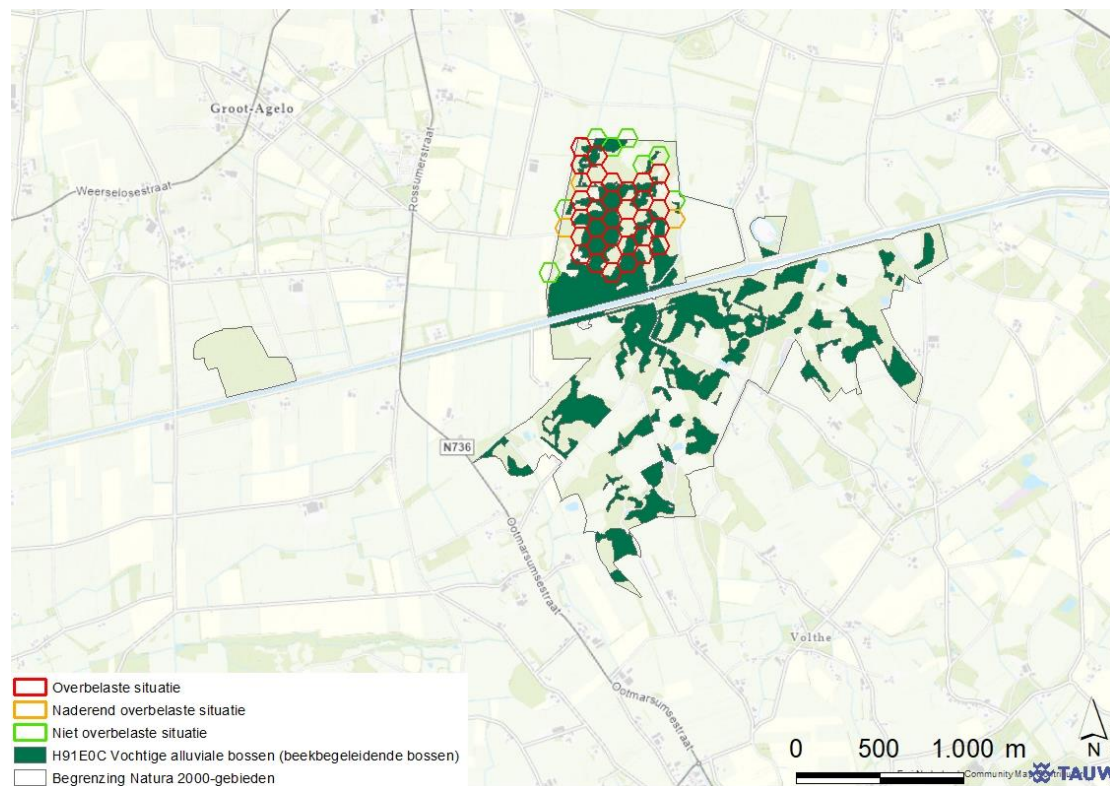
Op de natste, meestal venige standplaatsen, waar het grondwater tot aan het maaiveld kan staan, komen elzenbroekbossen voor die behoren tot het Elzenzegge-Elzenbroek. Op de standplaatsen die minder nat zijn door een lagere grondwaterstand en lemige bodem komt het Vogelkers-Essenbos voor. Deze standplaatsen staan onder invloed van regelmatig tot incidenteel overstromend beekwater (profiel H91E0C). Als gevolg van successie kunnen deze Vogelkers-Essenbossen op termijn overgaan in het habitatype H9160 Eiken-haagbeukenbos (Provincie Overijssel, 2017a)

Instandhoudingsdoel

Voor het habitatype is de uitbreidingsdoelstelling geformuleerd voor oppervlakte en verbeteringsdoelstelling voor kwaliteit.

Locatie en omvang depositie

In figuur 4.3 zijn de relevante hexagonen weergegeven waar sprake is van een projectbijdrage op H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) in de aanlegfase. Er is sprake van een tijdelijke depositie van maximaal 0,01 mol N/ha/jaar op circa 17,9 ha.

Figuur 2.3 Projectbijdrage op H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) in de aanlegfase

Kritische depositiewaarde en achtergronddepositie

De kritische depositiewaarde van het habitatype is 1857 mol/ha/jaar. De minimale achtergronddepositie op de relevante hexagonen is 1417 mol/ha/jaar, de maximale achtergronddepositie is 2167 mol/ha/jaar en de gemiddelde achtergronddepositie is 2037 mol/ha/jaar. Het merendeel van de relevante hexagonen is (naderend) overbelast.

Trend

Het habitatype komt in alle deelgebieden voor. Het totale oppervlak bedraagt 91 ha. De kwaliteit van het habitatype is matig. De trendmatige ontwikkeling van de kwaliteit en oppervlak is negatief (provincie Overijssel, 2016).

Analyse sturende factoren

De meeste van de vegetatie in dit habitatype is afhankelijk van overstromend beekwater en/of hoge grondwaterstanden voor de aanvoer van baserijk grondwater. Daarmee is dit habitatype bijzonder gevoelig voor dalende grondwaterstanden en afname van kweldruk. Ontwatering in en rond het natura 2000-gebied door sloten, buisdrainage en genormaliseerde beken, drinkwaterwinning Weerselo en grondwateronttrekking voor landbouw is een groot knelpunt voor het behoud van dit habitatype (Provincie Overijssel, 2016).

Langdurige ontwatering van het gebied kan leiden tot verzuring van de bodem door uitloging van basen als gevolg van het infiltrerende regenwater, de afname van bufferend basenrijk grondwater en het stoppen van overstromingen met (niet te voedselrijk) beekwater. Overstromingen met het huidige beekwater kan leiden tot te sterke eutrofiëring van de standplaatsen (Provincie Overijssel, 2017a).

Door deze verdroging en verzuring is de kwaliteit van het elzenbroekbos sterk achteruitgegaan en bevat de ondergroei op deze standplaatsen nauwelijks meer de kenmerkende moerassoorten. In plaats daarvan groeien er in de elzenbroekbossen nu veel braam en pijpenstrootje in de ondergroei en behoort aanzienlijk deel niet meer tot de vegetatie van het habitatype H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend) (Provincie Overijssel, 2017a). Naast verrijking met braam en pijpenstrootje leidt de verdroging van de bodem ook tot verzuring door ophoping van bladstrooisel in zowel het Volther- en Agelerbroek (Waterschap Regge & Dinkel, 2011b; veldwaarneming 2009).

Een ander knelpunt voor dit habitatype is dat er onvoldoende lichtinval is op de bodem door een afname in soortensamenstelling en beperkte leeftijdsvariatie. Onvoldoende licht kan het behoud van kenmerkende plantensoorten belemmeren (Provincie Overijssel, 2017a).

Conclusie

De op zichzelf verwaarloosbare eenmalige projectbijdrage van 0,01 mol/ha/jaar gedurende twee jaar is te beperkt en te tijdelijk om een (tijdelijk noch permanent) effect op de vegetatiesamenstelling of abiotische randvoorwaarden te veroorzaken. Het project heeft daarom geen invloed op de trend, waardoor er effect is op het behoudsdoel. Gelet hierop is een significant effect op dit habitatype uitgesloten.

4.3.4.3 H6410 Blauwgraslanden

Algemene omschrijving

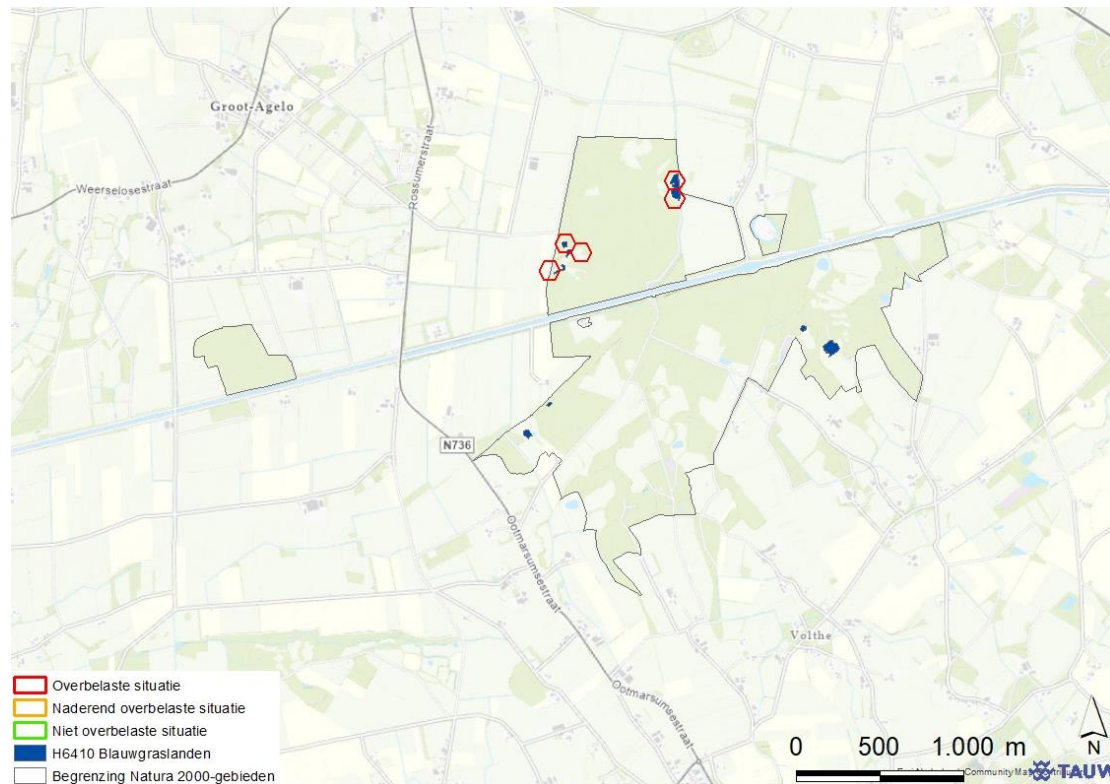
Het zijn soortenrijke hooilanden op voedselarme, matig zure tot neutrale bodems. Buffering vindt plaats door aanvoer van basen met grond- en/of oppervlaktewater. In de winter staat het grondwater aan of op maaiveld, in de zomer zakt de grondwaterstand enkele decimeters of meer weg. De naam blauwgrasland is afgeleid van de zwak blauwgroene kleur van de soorten die het aanzien bepalen. Dat zijn bijvoorbeeld Spaanse ruit (*Cirsium dissectum*), blauwe zegge (*Carex panicea*) en tandjesgras (*Danthonia decumbens*). De blauwgraslanden worden plantensociologisch gerekend tot het verbond Junco-Molinion. De begroeiingen kennen een grote variatie in soortensamenstelling, afhankelijk van bodem, hydrologie en geografische ligging. In beekdalen is de veldrus kenmerkend. Verder worden schrale hooilanden met veel veldrus eveneens tot het habitatype H6410 gerekend, wanneer ze veel soorten van het verbond Junco-Molinion bevatten (profiel H6410).

Instandhoudingsdoel

Voor het habitatype is de uitbreidingsdoelstelling geformuleerd voor oppervlakte en verbeteringsdoelstelling voor kwaliteit.

Locatie en omvang depositie

In figuur 4.4 zijn de relevante hexagonen weergegeven waar sprake is van een projectbijdrage op H6410 Blauwgraslanden in de aanlegfase. Er is sprake van een tijdelijke depositie van maximaal 0,01 mol N/ha/jaar op circa 0,8 ha.

Figuur 4.4 Projectbijdrage op H6410 Blauwgraslanden in de aanlegfase

Kritische depositiewaarde en achtergronddepositie

De kritische depositiewaarde van het habitatype is 1071 mol/ha/jaar. De minimale achtergronddepositie op de relevante hexagonen is 1538 mol/ha/jaar, de maximale achtergronddepositie is 1969 mol/ha/jaar en de gemiddelde achtergronddepositie is 1604 mol/ha/jaar. Alle relevante hexagonen zijn overbelast.

Trend

Het habitatype komt voor op vijf locaties in het Voltherbroek en twee locaties in het Agelerbroek. Het totale oppervlak bedraagt 1,7 ha (kartering 2010). Het habitatype komt voor op hellingvoeten van dekzandruggen en in laagten. In het verleden kwamen meer van dergelijke blauwgraslanden voor in het Natura 2000-gebied, voordat het gebied verboste.

Het habitatype is sinds de jaren 40 van de vorige eeuw achteruitgegaan in kwaliteit en omvang en moet nu als matig aangeduid worden. Dit is o.a. te zien aan de afname dan wel het geheel verdwijnen van typische blauwgraslandsoorten zoals Kleine valeriaan, Vlozegge, Blonde zegge, Bleke zegge en Parnassia (Gaasbeek, 1959). De trend in kwaliteit is afnemend sinds 2002, de omvang is ongeveer gelijk sinds 2002 (provincie Overijssel, 2017a).

Analyse sturende factoren

Dit habitatype komt voor op voedselarme standplaatsen waar er een aanvoer van basenrijk grond- en/of oppervlaktewater aanwezig is (profiel H6410). Langdurige ontwatering in en rondom het gebied kan zorgen voor verdroging en verzuring door het uitlogen van basen als gevolg van

langdurige infiltratie van regenwater.

De ontwatering met als gevolg verdroging, is met name een groot knelpunt voor kwaliteit en uitbreidingsdoelstellingen van de nattere vormen van dit habitatype en de ruimtelijke variatie (overgangen van vochtig naar zeer natte standplaatsen) binnen dit habitat (Provincie Overijssel, 2017a). Met het huidige beekwater zijn inundaties stopgezet. Deze zouden net zoals bij de Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) kunnen leiden tot te sterke eutrofiëring voor standplaatsen (Provincie Overijssel, 2017a).

Door overmaat aan atmosferische stikstof en het wegvallen van het basenrijke kwelwater is de kwaliteit van het habitatype verslechterd. Op locaties waar niet geplagd of afgegraven is, is verruiging toegenomen met grasachtige plantensoorten die de typische blauwgraslandsoorten zoals Kleine valeriaan, Vlozegge, Blonde zegge, Bleke zegge en Parnassia (Gaasbeek, 1959) verdringen. Mogelijk is er ook aanvoer van vermist grondwater naar het gebied, maar dit is nog onduidelijk. Daarnaast door het stoppen van het hooilandbeheer worden de nutriënten niet meer afgevoerd, wat ook een rol kan spelen bij het verdwijnen van de typerende blauwgraslandsoorten (Provincie Overijssel, 2017a).

Verder word versnippering van het areaal als gevolg van verdroging en stikstofdepositie ook gezien als knelpunt voor de instandhoudingsdoelstellingen van dit habitatype (Provincie Overijssel, 2017a).

Conclusie

De op zichzelf verwaarloosbare eenmalige projectbijdrage van 0,01 mol/ha/jaar gedurende twee jaar is te beperkt en te tijdelijk om een (tijdelijk noch permanent) effect op de vegetatiesamenstelling of abiotische randvoorwaarden te veroorzaken. Het project heeft daarom geen invloed op de trend, waardoor er geen effect is op het behoudsdoel. Gelet hierop is een significant effect op dit habitatype uitgesloten.

4.3.4.4 H3130 Zwakgebufferde vennen

Algemene omschrijving

Habitatype 3130 Zwakgebufferde vennen komen voor als (heide)vennen en ondergelopen slenken in de hogeren zandgronden en als min of meer geïsoleerde poelen aan de randen van rivier- en beekdalen en zijn minder koolstof gelimiteerd dan de zeer zwak bufferende vennen van habitatype H3110.

De standplaatscondities variëren van zeer voedselarm tot voedselarm, van aquatisch tot vochtig en langdurig tot zeer kortstondig overstroomd (profiel H3130), waarbij de zuurgraad van de bodem relatief hoog is (pH > 5,5) (Provincie Overijssel, 2016).

Kenmerkend voor dit habitatype is het voorkomen van een grote variatie van soorten binnen een relatief klein oppervlak, waaronder veel pioniersoorten van kale oevers en open water.

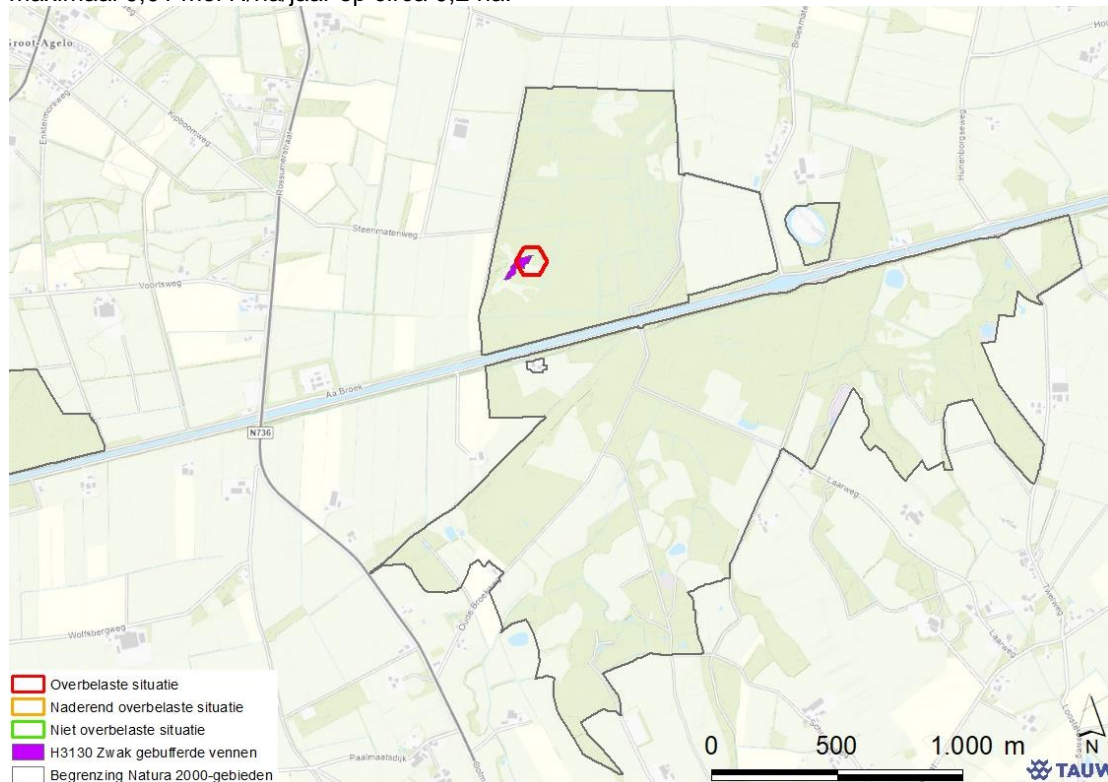
Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) is een kenmerkende soort voor dit habitatype en kan in sommige van de zwakgebufferde vennen grote populaties vormen (profiel H3130).

Instandhoudingsdoel

Voor het habitatype is een doelstelling geformuleerd voor behoud van oppervlakte en kwaliteit.

Locatie en omvang depositie

In figuur 4.5 is het relevante hexagoon weergegeven waar sprake is van een projectbijdrage op H3130 Zwakgebufferde vennen in de aanlegfase. Er is sprake van een tijdelijke depositie van maximaal 0,01 mol N/ha/jaar op circa 0,2 ha.

Figuur 4.5 Projectbijdrage op H3130 Zwak gebufferde vennen in de aanlegfase

Kritische depositiewaarde en achtergronddepositie

De kritische depositiewaarden van het habitatype is 571 mol/ha/jaar. De gemiddelde achtergronddepositie op het relevante hexagoon is 1969 mol/ha/jaar. Het hexagoon is overbelast.

Trend

Het habitatype komt voor over een klein oppervlak (0,3 ha), alleen in deelgebied Agelerbroek. De staat van instandhouding van het Habitatype Zwakgebufferde vennen is landelijk gezien Ongunstig (Provincie Overijssel, 2017a).

Analyse sturende factoren

De vegetatie behorend tot dit habitatype vereist voedselarme omstandigheden en buffering van de zuurgraad door aanvoer van zwak gebufferd grondwater vanuit de dekzandrug. Dit maakt het habitat gevoelig voor stikstof.

Verminderende buffercapaciteit als gevolg van atmosferische stikstofdepositie en een afname in aanvoer van zwak gebufferd kwelwater vormt daarom een knelpunt voor het behoud van kwaliteit van dit habitattype. Een verminderde toestroom van het kwelwater als gevolg van ontwatering, leidt verder ook tot tijdelijke verzuring door de toename van het aandeel regenwater in het ven (Provincie Overijssel, 2017a).

Vermesting als gevolg van atmosferische stikstofdepositie en mogelijk ook door aanvoer van vermist grondwater leiden tot te hoge voedselrijkdom voor het behoud van kwaliteit van dit habitattype en relatief soortenarme vegetatie (provincie Overijssel, 2017a).

Conclusie

De op zichzelf verwaarloosbare eenmalige projectbijdrage van 0,01 mol/ha/jaar gedurende twee jaar is te beperkt en te tijdelijk om een (tijdelijk noch permanent) effect op de vegetatiesamenstelling of abiotische randvoorwaarden te veroorzaken. Het project heeft daarom geen invloed op de trend, waardoor er geen effect is op het behoudsdoel. Gelet hierop is een significant effect op dit habitattype uitgesloten.

4.3.4.5 H1016 Zeggekorfslak

Algemene omschrijving

De zeggekorfslak is een landslak met een hoogte van 2,1 tot 3,0 mm. De soort wordt meestal aangetroffen op de bladeren van zeggen, op plekken die begroeid zijn met roestachtige schimmels. Zeggekorfslak leeft van schimmels die parasiteren op de moerasplanten. Het leefgebied van de zeggekorfslak is voornamelijk in bron- en moerasbossen met een dichtbegroeide tot ijle ondergroei van moeraszegge en oevers met pluimzegge, oeverszegge, scherpe zegge en groot liesgras. Recentelijk is de soort aangetroffen in meerdere moerasbossen in Twente, in de Vechtstreek (o.a. Naardermeer). Om die reden mag worden aangenomen dat het actuele verspreidingsbeeld van de soort nog niet compleet is. Er is enkel in Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek sprake van een projectbijdrage op het leefgebied van zeggekorfslak

Instandhoudingsdoel

Voor zeggekorfslak is een behoudsdoelstelling geformuleerd voor populatie en omvang leefgebied, en een verbeterdoelstelling voor kwaliteit leefgebied.

Locatie en omvang depositie

De zeggekorfslak maakt in Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek gebruik van H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen). De maximale projectbijdrage op (naderend) overbelaste situaties in het leefgebied van de zeggekorfslak bedraagt in de aanlegfase tijdelijk 0,01 mol/ha/jaar op circa 17,9 ha.

Kritische depositie en achtergronddepositie

De kritische depositiewaarde van het habitatype is 1857 mol/ha/jaar. De minimale achtergronddepositie op de relevante hexagonen is 1417 mol/ha/jaar, de maximale achtergronddepositie is 2167 mol/ha/jaar en de gemiddelde achtergronddepositie is 2037 mol/ha/jaar. Het merendeel van de relevante hexagonen is (naderend) overbelast.

Trend

Door het ontbreken van gegevens over de populatieomvang is er geen trend bekend van de zeggekorfslak in Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek. De toekomstige trendmatige ontwikkeling is echter in zijn geheel verbonden aan de maatregelen voor H91E0C Vochtige alluviale bossen. De populatieomvang en verspreiding wordt momenteel gemonitord.

Analyse sturende factoren

Zeggekorfslak heeft een voorkeur voor begroeiingen van grote zeggesoorten en broekbossen met zeggesoorten, waarop de soort haar voedsel in de vorm van schimmels en algen vindt. Essentieel voor de soort is dus dat deze planten van goede kwaliteit voorkomen in het gebied. Verdroging en verzuring zijn hierin mogelijk een knelpunt. Daarnaast is het beheer essentieel, waarbij het belangrijk is dat begroeiingen met grote zeggesoorten niet jaarlijks gemaaid of sterk begraaasd worden. Kleinschalig gefaseerd beheer heeft de voorkeur (Provincie Overijssel, 2016).

Conclusie

Het is onduidelijk wat de verspreiding of populatieomvang van de zeggekorfslak is in Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek. Het leefgebied waar de soort gebruik van maakt betreft H91E0C. Als gevolg van het voornemen is geen sprake van significante effecten op dit habitatype. Er zal daarom geen sprake zijn van (significante) aantasting van het leefgebied van de zeggekorfslak. Significante gevolgen zijn uitgesloten.

4.3.5 Natura 2000-gebied Springendal & Dal van de Mosbeek

4.3.5.1 Natuurwaarden

Het Natura 2000-gebied Springendal en Dal van de Mosbeek ligt op de stuwwal van Ootmarsum. Het gebied is uniek binnen Nederland vanwege de grote hoogteverschillen binnen het gebied en het voorkomen van vele bronnen en kwelgebieden in beekdalen en op beekdalflanken (Waterschap Regge en Dinkel, 2011). In de beekdalen komt cultuurlandschap voor met een afwisseling van bos, heide en beekjes.

Keileem afzettingen en glauconiethoudende kleien in de bodem maken het gebied zeer gevarieerd en rijk aan bronnen. In het Springendal, het dal van de Mosbeek en Hazelbekke komen natte schraalgraslanden (waaronder kalkmoeras en trilveenvegetaties), bronnetjesbos, jeneverbesstruweel, droge en vochtige heiden en heischrale graslanden voor. Verder worden de graslanden en heiden afgewisseld met bos, struweel en houtwallen.

De belangrijkste knelpunten zijn:

- Verdroging (door ontwatering van infiltratie-, oorsprong en brongebieden, insnijding van de beek door peikafvoeren, terugschrijdende erosie, verlegging van beken en grond- en drinkwaterwinning)
- Verzuring als gevolg van atmosferische stikstof depositie en afname van aanvoer basenrijkgrondwater door verdroging.
- Eutrofiëring van de huidige standplaatsen van kwelafhankelijke habitattypen door sterke bemesting in de intrekgebieden en door toename van de mineralisatie in vooral organisch stofrijke bodems (Provincie Overijssel, 2017b)

4.3.5.2 H4030 Droge heide

Algemene omschrijving

Het habitatype betreft struikheibegroeiingen in het laagland. In Nederland komen droge heides het meest voor op voor op niet lemige- deorzanden en op stuwwallen waarbij de bodems matig droge tot droge en kalkarme zuur zijn.

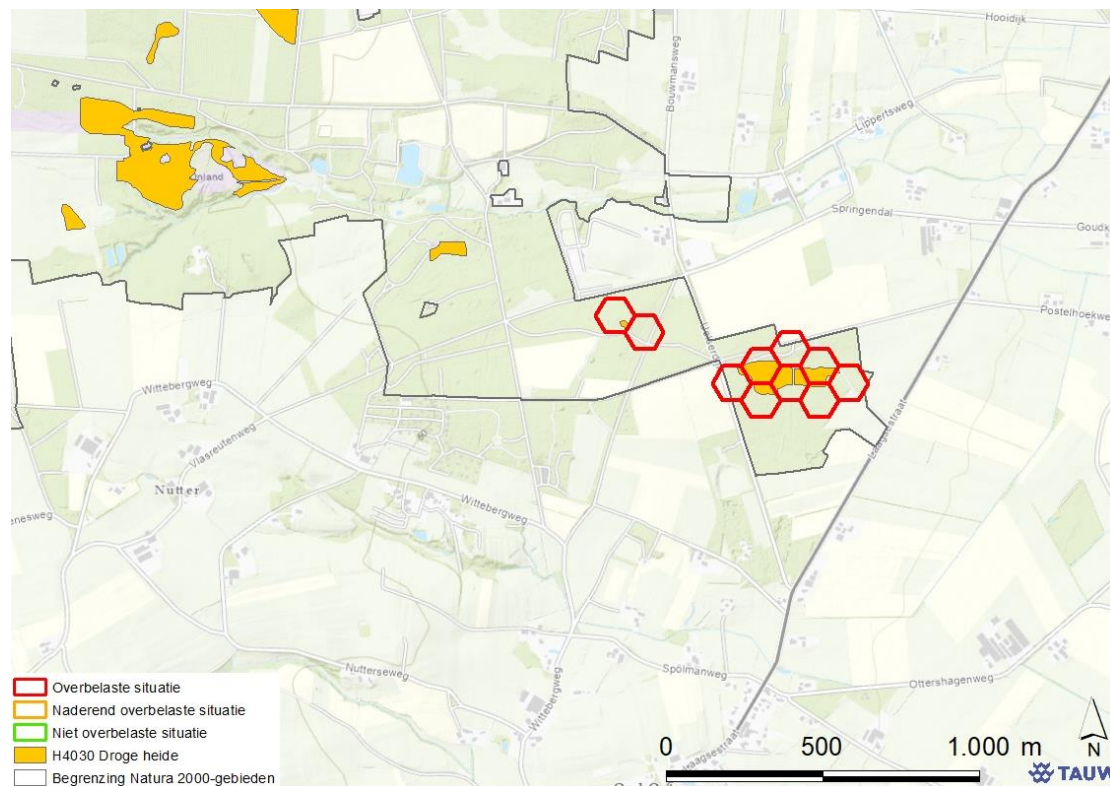
Er is een gevarieerde vegetatiestructuur, met een dominantie van dwergstruiken en lage bedekking van grassen en struweel. Soorten die algemeen voorkomen zijn fijn schapegras (*Festuca filiformis*) en de mossen heide-klauwtjesmos (*Hypnum jutlandicum*), gewoon gaffeltandmos (*Dicranum scoparium*) en bronsmos (*Pleurozium schreberi*). Struwelen met brem (*Cytisus scoparius*), solitaire jeneverbes (*Juniperus oxycedrus*) of gaspeldoorn (*Ulex europaeus*) maken in veel gebieden deel uit van het heidelandschap en worden dan ook bij dit habitatype gerekend (profiel H4030).

Instandhoudingsdoel

Voor het habitatype is de uitbreidingsdoelstelling geformuleerd voor oppervlakte en een verbeteringsdoelstelling voor kwaliteit.

Locatie en omvang depositie

In figuur 4.6 zijn de relevante hexagonen weergegeven waar sprake is van een projectbijdrage op H4030 Droge heide in de aanlegfase. Er is sprake van een tijdelijke depositie van maximaal 0,01 mol N/ha/jaar op circa 1,9 ha.

Figuur 4.6 Projectbijdrage op H4030 Droge heide in aanlegfase

Kritische depositiewaarde en achtergronddepositie

De kritische depositiewaarde van het habitatype is 1071 mol/ha/jaar. De minimale achtergronddepositie op de relevante hexagonalen is 1800 mol/ha/jaar, de maximale achtergronddepositie is 2130 mol/ha/jaar en de gemiddelde achtergronddepositie is 1982 mol/ha/jaar. Alle relevante hexagonalen zijn overbelast.

Trend

Er zijn beperkte gegevens over trends beschikbaar. Door verzuring en vermessing is de heide vaak soortenarm. Door natuurontwikkeling zijn nieuwe voorkomens ontstaan. Daardoor toch toename in areaal en kwaliteit. Het totale oppervlak beslaat ca. 94 ha. Een groot deel van de droge heide bestaat uit vegetatietypen die duiden op een matige tot goede kwaliteit.

Analyse sturende factoren

Voor de uitbreidingsdoelstelling van dit habitatype vormen versnippering en opslag aan de randen van het heide gebied een knelpunt. De versnippering belemmert de uitwisseling van soorten in het gebied en vormt met name een knelpunt voor de verspreiding van de zandhagedis. Daarnaast zorgt ook het huidige landbouwgebruik van percelen in het nature 2000-gebied dat de mogelijkheden tot uitbreiding beperkt worden (Provincie Overijssel, 2017b).

Daarnaast zijn de droge heiden zeer gevoelig voor eutrofiëring en verzuring. In het verleden heeft een hoge zwaveldepositie gezorgd voor uitloging van basen en verzuring in de bodem. Door de atmosferische stikstofdepositie, treed verdere verzuring op.

Vermesting als gevolg van atmosferische stikstofdepositie uit zich in vergrassing.

Met de huidige plagmaatregelen kan de vermeste toplaag worden verwijderend. Echter worden hierdoor ook andere nutriënten uit de bodem verwijderd wat zorgt voor verarming van de bodem en tekorten in onder andere fosfaat.

De actuele en toekomstige depositie leid tot verarming van kenmerkende soorten in het habitatype en vormt daarom een knelpunt voor de verbetering van de kwaliteit.

Conclusie

Het habitatype is zeer gevoelig voor stikstof. Echter is een eenmalige, op zichzelf verwaarloosbare projectbijdrage van 0,01 mol/ha/jaar gedurende twee jaar, te beperkt en te tijdelijk om een (tijdelijk noch permanent) effect op de vegetatiesamenstelling of abiotische randvoorwaarden te veroorzaken. Het project heeft daarom geen invloed op de trend, waardoor er geen effect is op het behoudsdoel. Gelet hierop is een significant effect op dit habitatype uitgesloten.

4.3.5.3 H5130 Jeneverbesstruwelen

Algemene omschrijving

Jeneverbesstruwelen groeien meestal op voedselarme zandgronden. De ondergroei bestaat met name uitstruikhei (*Calluna vulgaris*) en bepaalde grassen als zandstruisgras (*Agrostis vinealis*), bochtige smele (*Deschampsia flexuosa*) en fijn schapegras (*Festuca filiformis*). Ook diverse mos- en korstmossen zijn er plaatselijk talrijk, bijvoorbeeld gewoon gaffeltandmos (*Dicranum scoparium*). In Nederland komen jeneverbesstruwelen alleen nog voor op droge, kalkarme en voedselarme zandgronden van het open heidelandschap.

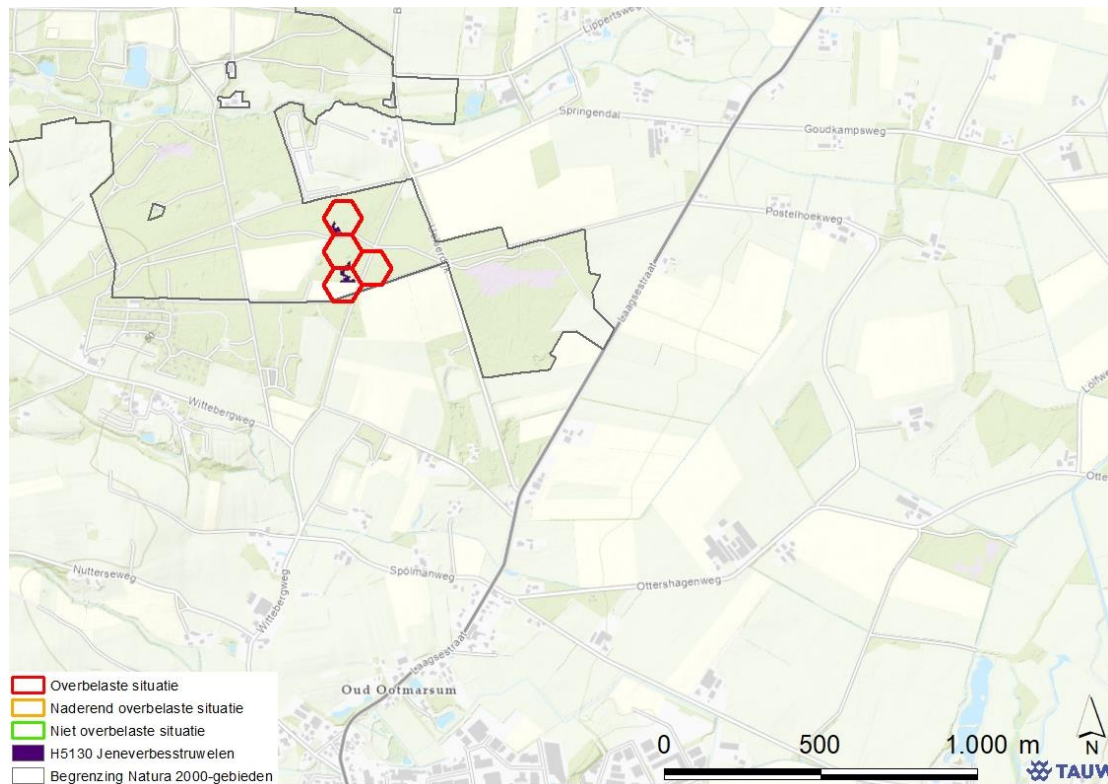
De oude jeneverbesstruwelen in het heidelandschap lijken te maken te hebben met het traditionele heidebeheer, met plaatselijke overbegrazing, kleinschalig plaggen en branden echter zijn ondanks toepassing van dit beheer nog geen nieuwe jeneverbesstruwelen ontstaan.

Instandhoudingsdoel

Voor het habitatype is de uitbreidingsdoelstelling geformuleerd voor oppervlakte en een verbeteringsdoelstelling voor kwaliteit.

Locatie en omvang depositie

In figuur 4.7 zijn de relevante hexagonen weergegeven waar sprake is van een projectbijdrage op H5130 Jeneverbesstruwelen in de aanlegfase. Er is sprake van een tijdelijke depositie van maximaal 0,01 mol N/ha/jaar op circa 0,2 ha.

Figuur 4.7 Projectbijdrage op H5130 Jeneverbesstruwelen in de aanlegfase

Kritische depositiewaarde en achtergronddepositie

De kritische depositiewaarde van het habitatype is 1071 mol/ha/jaar. De minimale achtergronddepositie op de relevante hexagonen is 2006 mol/ha/jaar, de maximale achtergronddepositie is 2058 mol/ha/jaar en de gemiddelde achtergronddepositie is 2018 mol/ha/jaar. Alle relevante hexagonen zijn overbelast.

Trend

In het Natura 2000-gebied komt ca. 4,6 ha voor van dit habitatype. Een derde daarvan bestaat uit Jeneverbesstruweel met betrekking tot vegetatietype uit goede kwaliteit. Deze kwaliteit kan echter achteruitgaan door opslag van bomen die voor beschaduwing zorgen. Na plagmaatregelen in de Strengen en bij het Onland trad spontaan kieming op wat duidt op een kwaliteitsverbetering. Onduidelijk is of deze verjonging leidt tot nieuwvorming of uitbreiding van oppervlakte van het habitatype. De recente trend in oppervlakte is onbekend (Provincie Overijssel, 2017b)

Analyse sturende factoren

Voor het behoud van dit habitatype is het belangrijkste knelpunt dat de huidige jeneverbesstruwelen bestaan uit oude individuen en het is nog onzeker of er nieuwe struwelen zullen ontstaan. Het gevaar is dat zodra deze cohort aan struiken degenereert het habitatype kan verdwijnen. Verder zorgt de opslag van bomen in het gebied voor schaduw op de struiken

waardoor de kwaliteit achteruit gaat. Kieming en de overleving van de kiemlingen is daarom essentieel voor de verjongen en daarmee voor het behoud van het habitatype (Provincie Overijssel, 2017b).

Atmosferische stikstofdepositie kan leiden tot verzuring en vermesting van de bodem. De verzuring van de bodem door uitloging van basen is nadelig voor de kieming en daarmee ook voor de verjonging van struweel, daarnaast kan vermesting leiden tot verruiging van de mogelijke locaties waar jeneverbes kan kiemen. Het huidige agrarisch gebruik van percelen binnen het Natura 2000 gebied beperkt de potentiële standplaatsen en mogelijkheden tot uitbreiding (Provincie Overijssel, 2017b).

Conclusie

De op zichzelf verwaarloosbare eenmalige projectbijdrage van 0,01 mol/ha/jaar gedurende twee jaar is te beperkt en te tijdelijk om een (tijdelijk noch permanent) effect op de vegetatiesamenstelling of abiotische randvoorwaarden te veroorzaken. Het project heeft daarom geen invloed op de trend, waardoor er geen effect is op het behoudsdoel. Gelet hierop is een effect op dit habitatype uitgesloten.

4.4 Cumulatie

Bij het geheel ontbreken van een negatief effect is een analyse van plannen en projecten met eventuele cumulatieve gevolgen niet noodzakelijk.

Voor de habitatypen waarbij significante effecten niet uitgesloten zijn, is cumulatie ook (nog) niet aan de orde. Hier dient een passende beoordeling geschreven te worden (al dan niet met een cumulatietoets). Dit is wel het geval voor situaties waarin het beoogd voornemen een negatief effect heeft dat niet significant is.

In de ecologische toets is geoordeeld dat het voornemen op zichzelf met zekerheid niet leidt tot significante gevolgen op de meeste habitatypen, ondanks een (geringe) bijdrage aan depositie. Deze conclusie is alleen getrokken waar stikstofdepositie niet het sturende knelpunt is voor de kwaliteit van het betreffende habitatype/leefgebied.

In deze situaties zal de beoogde ontwikkeling, ook in combinatie met andere plannen en projecten, niet alsnog tot significante gevolgen leiden. De te hoge stikstofbelasting vormt daar namelijk geen belemmering voor de kwaliteit. Een cumulatietoets kan daarom achterwege blijven.

5 Conclusie

In opdracht van Noaberkracht Dinkelland Tubbergen heeft TAUW onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet natuurbescherming (Wnb) voor de effecten van stikstofdepositie als gevolg van de bestemmingsplanwijziging Ootmarsum, Brookhuis Noordwest. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de bepalingen als opgenomen in de Wnb, of als de benodigde vergunningen zijn verleend.

In deze rapportage zijn uitsluitend effecten als gevolg van de beoogde activiteit op Natura 2000-gebieden beoordeeld. Effecten op beschermde soorten dienen nader beschouwd te worden. Het onderdeel houtopstanden en planologische beschermingsregimes zoals het Natuurnetwerk Nederland zijn niet van toepassing op het projectgebied.

Als gevolg van de aanlegfase van bestemmingsplanwijziging Ootmarsum, Brookhuis Noordwest is er sprake van een tijdelijke depositie van maximaal 0,01 mol N/ha/jaar gedurende twee jaar op Natura 2000-gebieden Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek én Springendal & Dal van de Mosbeek. In de gebruiksfase is er geen sprake van een permanente toename van stikstofdepositie

Uit de effectbeoordeling blijkt dat significante effecten als gevolg van de beoogde ontwikkeling overal zijn uitgesloten. Een passende beoordeling of vergunning ingevolge de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

6 Literatuur

Provincie Overijssel, 2016. Natura 2000 beheerplan Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek

Provincie Overijssel, 2017a. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek

Provincie Overijssel, 2017b. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Springendal en Dal van de Mosbeek